

MACELJ - NE DOPUSTIMO ZABETONIRATI ISTINU!

Svjedočenje na Trećem hrvatskom žrtvoslovnom kongresu
Zagreb, Hotel Sheraton, 19. lipnja 2004.

Vjerujem da je vama nazočnima barem djelomično poznata istina o Bleiburškoj tragediji, a time i istina o ogromnim žrtvama koje su nad zarobljenom vojskom i hrvatskim narodom počinili mržnjom zadobijeni komunisti i njihov NOV. O tragovima tih zločina svjedoče grobovi i grobišta širom Slovenije, pa dalje uzduž križnih putova i uokrug gotovo svih hrvatskih gradova. Ne znam ima li smisla nabrajati sva ta gubilišta, jer njihov je popis pozamašan. Spomenut ću samo nekoliko najvećih. U Sloveniji to su Tezno kod Maribora s oko 40.000 žrtava, Teharje kod Celja oko 25.000, Kočevski Rog oko 10.000 itd. U Hrvatskoj je najveće gubilište u Macelju, s oko 10.000 -12.000 žrtava, te u Dravskoj šumi kod Varaždina s još neutvrđenim brojem.

Zbog posebnih okonosti ovdje ću se osvrnuti samo na maceljsko gubilište koje se nalazi oko 3 km od hrvatsko-slovenske granice. Gubilište se proteže na nekoliko lokacija od kojih je najpoznatija "Lepa Bukva" iza samu Zagorsku magistralu. Tu se u blizini nalazi drveni križ i nadstrešnica pod kojom se svake godine prve nedjelje u lipnju počevši od 1991. služi sveta misa za pobijene žrtve na tom području. Vidljivo je i oko 7 jama iz kojih su izvađeni posmrtni ostaci. Iz prve jame su među ostalima izvađeni ostaci 21

Piše:

Stjepan BRAJDIĆ

svećenika i bogoslova. Njihova su imena poznata, jer su ovedeni na streljanje iz Franjevačkog samostana u Krapini. Spomen-ploča s njihovim imenima danas se nalazi u Crkvi sv. Jurja u Đurmancu, a dijelovi krunica, medaljica i žica kojima su bili vezani u franjevačkom samostanu u Krapini.

Prema iskazu još živih svjedoka, ovo je područje nakon 1946. ograđeno i proglašeno Titovim lovištem. Normalno je da je pristup bio zabranjen. Uz samu magistralu vidljivi su ostaci lovačke i šumarske kuće. Zapadno od Lepe Bukve nalazi se naselje Fruki iz kojeg vode šumski putevi prema brdu Ilovec. Okolnim putem do vrha ima oko 3 km. Tu smo 11. lipnja ove godine sa župnikom iz Đurmanca i dva vodiča otišli gore, da bismo snimili još vidljive otvorene jame. Na sredini male zaravnai naišli smo na pokošenu travu i željezni križ s vijencem što dokazuje da tu ima još živih svjedoka koji se na skrovit način sjećaju pogubljenih. Na vrhu Ilovca nekada je bilo naselje, pašnjaci i njive. Nadu se još tragovi kuća i staja. Tijekom rata bile su tu partizanske zemunice. Danas tamo nitko ne živi. Na

čitavu području zasadena je šuma – danas stara oko 50 godina. Na ovo područje također je bio zabranjen pristup. Danas je tu sve puno neobičajenih jama kao ostataka iskapanja. Sve je zaraslo u žbunje i paprat. Nema oznaka niti ičega što bi ukazivalo kakva su se tu zlodjela događala u svibnju i lipnju 1945. i što je tu nadeno 1992. u vrijeme ekshumacija. Ostala su još i posve neistražena područja Ilovca, sada već obrasla mladom šumom, kao i područje Smiljanove grabe.

Varaždinski Coning vlasnik grobišta?!!

Tko su smaknuti s ovih lokacija? Većinom su to sudionici križnog puta, ovdje zatečeni njemački i hrvatski vojnici, i po OZN-i pohapšeni nepodobni stanovnici ovoga kraja, pa čak ni krivi ni dužni civilni povratnici – radnici iz Francuske. Na potezu od slovenske granice do Zaprješća nalazi se još niz manjih grobišta od kojih svjedoci spominju Sveti Križ Začretje, Veliko Trgovište i još neka manja mjesta. Možda se još netko sjeća slučaja s vjenčanim prstenom jedne od ekshumiranih žrtava iz Macelja. Bio je to prsten ubijenog gospodina Leona Hegera čija je supruga Zora bila 1992. još živa. Pronađena je pomoću crkvenih knjiga prema imenu i datumu vjenčanja ugraviranom u prstenu. I ona je bila rebijska u Požegi.

Sada nešto o posebnosti ovog najvećeg grobišta u Hrvatskoj. Već 1991. ovo je grobište obišla gospoda Gordana Turčić. U ljeto 1992. kroz oko 3 mjeseca vršeno je iskapanje koje je vodila Državna komisija za otkrivanje ratnih i poratnih žrtava. Bili su to gospodin Vice Vukojević i Florijan Boras, gđa Gordana Turčić i tajnik HDPZ-a pok. Branko Vidaček.

Otvorene su 23 jame iz kojih je izvađeno 1163 kostura. Kostu su stavljene u crne vreće za smeće, a sitne u limene sanduke. Sve zajedno je otpremljeno u Zagreb na tavan Zavoda za patologiju Medicinskog fakulteta. Tu su stajale sve do 14 dana pred izbore 23. studenoga 2003. pokrivene golubljim izmetom i prašinom. Dio tih kostiju je istodobno bio pospremljen u podrumu

Ostatak molitvenika, iskopan na stratištu u Maceljskoj šumi

ispod crkve na Mirogoju. Tijekom čitavoga ovog vremena predstojnik Zavoda **prof. dr. Stanko Jukić** upućivao je Vladi i Saboru molbe da se s ovim ostacima nešto učini. Uzalud!

Dne 21. listopada 2003. predstavnici udruge Hrvatski domobran, HDPZ-a i Čimničkog kluba 242 bili su primljeni kod dopredsjednika Vlade **prof. dr. Ante Šimončiča**. Na našu molbu da nam pomogne riješiti ovaj problem reagirao je u roku 10 dana. Poslušao nas je i odlučio nam pomoći. Otišao je na patologiju vidjeti stanje pa potom pošao s nama na Maceljsko grobište. Upoznao se sa župnikom fra Dragom Brglezom i poslušao naše planove i želje. Zaprepašten videnim, utanačio je sastanak u Upravi groblja Mirogoj s pukovnikom **Ivanom Gručićem**. Četiri dana iza toga ekipa puk. Gručića prenijela je sve kosti s Patologije i složila ih na stalaže ispod Kenotafa na groblju urni. Tu se nalaze i sada.

Prje toga, 25. travnja 2002. imali smo sastanak u Krapinsko-zagorskoj županiji s gđom **Vlastom Hubički**. Došli smo s molbom za dodjelu zemljišta na lokaciji Fruki radi podizanja spomen-erkeve i kosturnice. Ostalo je na obećanjima. Dana 26. lipnja 2002. predstavnici naših udruga imali su radni sastanak u župi sv. Jurja u Đurmancu i podijelili zadatke s ciljem da se na bilo koji način izborimo za zemljište. Dana 4. lipnja 2002. dobili smo zemljišnoknjižne izvratke i katastarske nacрте predmetnog područja. Bili smo šokirani. Čestica vel. 22.447 m na području Lepa Bukva uknjiženo je u vlasništvo poduzeća "Coning" iz Varazdina!?

Sredinom 2003. godine dobili smo od Hrvatskih autocesta izvedbene nacрте dionice buduće autoceste Krapina – Macelj. Trasa prolazi pored i preko grobišta u Lepoj Bukvi gdje su s obje strane autoceste projektirana odmorista, benzinske stanice i prateći objekti. Čudno, ali sve se to uglavnom nalazi na čestici Coninga. U vremenu od 5. do 8. listopada 2003. snimili smo videofilom o čitavoj ovoj problematici. Snimila ga je ekipa HRT-a u režiji gospodina Tađevića.

U listopadu 2003. inženjer **Crnić** iz Skupštine grada Zagreba dobio je nalog da projektira kosturnicu na groblju Mirogoj, što znači da se ne želi udovoljiti našem traženju da se zemni ostaci vrate na mjesto iskopa, te istodobno sprječati urediti ovo grobište kao spomen-područje. Početkom 2004. župa u Đur-

mancu ipak je dobila na korištenje državno zemljište i lokacijsku dozvolu za gradnju. U veljači 2004. raspisan je javni natječaj za projekt. Primljeno je 6 ponuda no ni jedna ne ispunjava uvjete. Zagrebačka nadbiskupija inzistira na ponovnom natječaju za barem 3 ponude. Za takav natječaj župa Đurmanec nema mogućnosti. Ne znamo kako će se stvari dalje odvijati.

Bleiburg traje i danas

Zbog ograničenog vremena, spomenut ću još vrlo svečanu svetu misu održanu u nedjelju 6. lipnja o. g., ovog puta na terenu uz područnu školu naselja Fruki, gdje bi trebala biti izgrađena crkvice posvećena hrvatskim mučenicima. Uz nju se želi izgraditi kosturnica u koju bi se pokopali ekshumirani ostaci pogubljenih žrtava. Tom je prilikom posvećen kamen temeljac za buduću crkvu. I ovom prilikom, kao i obično, od lokalnih, županijskih i državnih vlasti nije bilo nikoga. Bila je tu jedino županica gospođa Hubički koja je zaslužna za dodjelu ovog zemljišta.

Stari smo, umorni od objanjanja praga i ogorčeni, pa pitamo: zašto nam sve to čine? Prema procjenama stručnjaka i izjavama svjedoka na tom uskom području nalazi se još oko 100 jama u kojima je našlo mučeničku smrt oko 10.000 do 12.000 ljudi. Zašto je iznenađeno prekinuto daljnje iskapanje? Zašto sve te jame nisu obilježene i područje označeno za namjernike, nego je za javnost sakriveno? Zašto su kosti ovih mučenika već 12 godina na tako neuhman, nemoralan i besraman način smještene na tavanu Zavoda za patologiju? Zašto se naše političke strukture, Vlada i Sabor na sve to oglašuju. Zar nas se toliko stide, možda čak i mrze da i zvjerski ubijenima ne daju da mirno počivaju u ovoj hrvatskoj zemlji za koju su se žrtvovali? Sve to bez imalo stida i srama.

Zašto su na čitavom području bivše NDH uništena sva vojna groblja i svaki trag našeg postojanja? Zašto do danas Hrvatska nije donijela zakon o vojnim grobljima u duhu međunarodnih konvencija? Zašto je baš na ovo zemljište baš tvrtka Coning uknjižila vlasništvo, i to još u bivšoj državi? Danas je to prodano Republici Hrvatskoj za dobre novce. O tome smo nedavno opširno pisali u Hrvatskom slovu. Zašto je RH uredila sva spomen obilježja i groblja stranih vojski i naših ratnih protivnika, a to pravo i danas osporava poginulima i

pogubljenima na strani NDH? Zašto i danas nije potpisan sporazum između Hrvatske i Slovenije o uredjenju ratni groblja, u skladu s humanitarnim načelima i normama Ženevskih konvencija od 12. kolovoza 1949.?

Ne čini li vam se da Bleiburg i njegov posljedice djeluju i danas? To s najočitije vidi, iz odnosa prema ratni cima i žrtvama iz Domovinskog rata. Znate li za još koji europski narod koji se s takovom besćutnošću odnos prema poginulima za njegovu slobodu gotovo s prezirom prema živim borcima koji su do smrti ostali vjerni svojoj do movini? Znate li i još koji civiliziran narod, koji ne mari za svoju prošlost tako brzo zaboravlja sve ružno pa lipo što se u njegovoj prošlosti dogo dilo? Na sva takova pitanja nadite odgovor u svojim srećama i savjesti. Mo naraštaj izumire i nestaje s gorčinom jer ni u ovoj slobodnoj Hrvatskoj koji smo s toliko radosti dočekali, nismo uspjeli svojim poginulima i pogubljenim suborcima i sunarodnjacima vidne obilježiti i blagosloviti njihova počiv ališta i tako im barem u smrti dati dostojanstvo.

U ime svih tih ogromnih žrtava palih za slobodu Hrvatske u 2. svjetskom ratu i poručiti u te nedavnome Domovinskom ratu, molimo vas ovdje naznačiti i prekv vas vaše prijatelje i znance da nastavite gdje smo mi stali i ne dozvolite da sve te žrtve zastre potpuni zaborav kao da nikada nisu ni postojali. Ako uspijete njihove će se duše radovati, ma gdje bile, i naš će vas Stvoritelj blagosloviti za učinjeno djelo.

Za konačno uredenje Maceljskog grobišta i uredjenje spomen-erkev ostaje nam: zahtijevati od firme Walter Bau da na tom području s pažnjom vrše radove i posebno uredi lokalitet grobišta Lepa Bukva, zahtijevati da Vlada izda nalog o nastavku istraživanja na lokalitetu Lepa Bukva i izvršenje ekshumacija iz još neotvorenih jama kao i dostojno obilježiti sve jame na lokaciji Illovec i Smiljanova gradnja, zahtijevati da Vlada javno pozove moguće svjedoke za pomoć u nalaženju jama i da im pismeno zajamči sigurnost, zahtijevati da se zemni ostaci ne pokopaju u Zagrebu, već u kosturnici u selu Fruki, zahtijevati da Zagrebačka biskupija zajedno s Vlastinom komisijom poduzme hitne mjere i pruži pomoć za izgradnju crkve bez suvišnog birokratiziranja i otezanja. Pomozite nam i vi! Biti ćemo vam zahvalni. □